

Noah - Shabana Rehman

Dato: 25.02.2015

Vår ref: 15/1090 - 3 HJS (15/8471)

Deres ref:

Dyrevelferd - et moralsk spørsmål

Kirkerådet takker NOAH for henvendelsen om Den norske kirkes (Dnk) holdning til spørsmål vedrørende pelsdyrnæringens framtid og dyrevelferd. Bakgrunnen for dette er at landbruks- og matdepartementet har på høring NOU 2014:15 "Norsk pelsdyrhold – bærekraftig utvikling eller styrt avvikling?" og en større debatt om pelsdyrnæringen og dyrevelferd før jul.

Med dette utfordrer NOAH Dnk og andre trossamfunn til å ta stilling til et aktuelt og viktig verdispørsmål. Også ved en rekke tidligere anledninger er Dnk blitt utfordret til å si noe tydelig vedrørende dyrs verd, velferd og rettigheter.

Dyrevelferd er et viktig moralsk spørsmål

Kirkerådet erkjenner at dette har vært tematisert i for liten grad i Dnk og vil derfor ta initiativ til å belyse dette som en naturlig del av arbeidet med vern om skaperverket.

Som NOAH sikkert kjenner til har Dnk har i lang tid hatt et sterkt og stadig økende engasjement i miljø- og rettferdsspørsmål.

Den norske kirke er del av et globalt kirkefelleskap som tror på Gud som skaper, frelser og opprettholder av alt liv. Mennesket er både selv en del av jordas biologiske mangfold og har samtidig fått et spesielt oppdrag om å ta vare på Guds skaperverk.

Slik innledes Kirkemøtets vedtak i sak KM 07/07 Truet liv – troens svar. Dette vedtaket er på mange måter en oppsummering og kommentar til Den norske kirkes engasjement for miljø og rettferd og en kritikk av forbrukersamfunnet. Vedtaket er grunnlaget for fortsettelsen og intensivering av dette omfattende kirkelige engasjement for miljø, klima, skaperverk og bærekraft.

Den norske kirke har de senere årene realisert dette engasjement i samarbeidsprosjektet «Skaperverk og bærekraft- et felles kirkelig tiår for endring i kirke og samfunn», sammen med Norges Kristne Råd og Kirkens Nødhjelp. Skaperverk og bærekraft har valgt klimarettferdighet som sitt hovedfokus for samarbeidet.

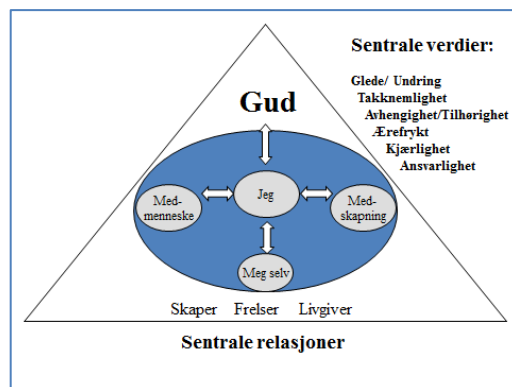
Natursyn og menneskesyn

I løpet av 2014 formulerte prosjektet et teologisk og klimafaglig grunnlag for sitt arbeid. Her er det et eget avsnitt om «natursyn og menneskesyn». Her sies det:

Naturen har en selvstendig relasjon til Gud og uttrykker i seg selv Guds kjærlighet.

Bibelens skapelsesberetning bekrefter naturens eksistens forut for menneskets eksistens og dens egenverdi uavhengig av mennesket. Mennesket skapes inn i naturen, og får naturen som sitt hjem og sitt ansvar. I skapelsen er vi intimt forbundet med naturen, slik den andre skapelsesberetningen uttrykker det: «Da formet Herren Gud mennesket av støv fra jorden» (1 Mos 2,7). I gravferdsritualet til Den norske kirke heter det: «Av jord er du kommet, til jord skal du bli, av jorden skal du igjen oppstå». Gud har skapt mennesket midt i naturen og gjort oss avhengig av den for å overleve. Gjennom menneskets egne ressurser, og bearbeiding og utvikling av skaperverkets gaver, former vi våre fellesskap og samfunn. Men naturens hensikt er ikke å være et instrument for mennesket; den er noe mye mer. Alt ble skapt av Gud, og var i seg selv «svært godt», også før mennesket kom til.

Vestlig tradisjon har i stor grad blitt formet av antikkens og gnostisismens tankegods, med et dualistisk menneskesyn. Her skilles kroppen fra mitt egentlige jeg (sjelen), og det er først og fremst sjelen som står i relasjon til Gud. Mennesket plasseres over og utenfor resten av skaperverket. Gud har i en slik forståelse lite med kroppen og med resten av skaperverket å gjøre, annet enn som skaper. Da blir troen fortrent til en åndelig sfære og det private rom, og handler i all hovedsak om individets (sjelens) skjebne etter døden. Kropp og skaperverk får i en slik forståelse en sekundær verdi i motsetning til sjelen som lever evig. En uheldig konsekvens av dette er at naturen har liten verdi i seg selv, men blir en kilde til ressurser som kan utnyttes for å tilfredsstille menneskelige behov. Forvalteransvaret mister da perspektivet om å beskytte og bevare naturen for dens egen del, og som et uttrykk for Guds storhet og skaperglede. Det er behov for å utfordre en slik forståelse og søke tilbake til Bibelens helhetlige natur- og menneskesyn. Gjennom sin unike relasjon til Gud og sin gudbilledlighet skiller mennesket seg kvalitativt fra resten av skaperverket, og har et unikt ansvar. Mennesket står sentralt plassert midt i skaperverket og ikke *utenfor* eller *over* (Fig. 1). I dette bildet settes ikke et kunstig skille mellom menneskets kropp og sjel / ånd, men ses på som en helhet. Av gudbilledligheten og forvalteroppdraget følger menneskets ansvar. Vårt oppdrag skal utføres i tråd med Skaperens verdier og intensjoner. Vår eksklusive relasjon til Gud er både en gave og en forpliktelse. Mennesket er skapt til relasjon og fellesskap med Gud, andre mennesker og hele skaperverket. Vi er kalt til å forvalte jorden, preget av Skaperens egenskaper som kjærlighet, barmhjertighet, kreativitet, omsorg for helheten og generøsitet. Et slikt bibelsk lys over vår forståelse av menneskets plass i skaperverket er mer i tråd med ortodoks tradisjon og urfolks understrekning av vår tilhørighet til resten av skapningen. Det bryter samtidig opp fra et dominerende vestlig paradigme om menneskets suverenitet over naturen.

Figur 1. Mennesket som en del av skapningen i relasjon til Skaperen og det skapte, og der alt er skapt av Gud ved Gud og til Gud.

Vi fastholder at:

- Naturen er ikke menneskets eiendom, men har sin egenverdi som Guds skaperverk.

- Mennesket er en integrert del av skaperverket, men kan ikke reduseres til et avansert dyr, som et foreløpig slutt punkt i en biologisk utviklingsprosess.
- Som skapt i Guds bilde er mennesket ikke bare ansvarlig overfor seg selv, men overfor Gud som er livets opphav - som er større enn skaperverket og som uttrykker menneskets bestemmelse.
- Som forvalter er mennesket ansvarlig for resten av skaperverket.

Bonde eller veganer?

Dette natur- og menneskesynet som er beskrevet ovenfor, gjengir på en god måte den tenkningen som preger Den norske kirkes holdninger til det skapte.

Noen dyrevernere er i mot en hver bruk av dyr til menneskelige formål. Som veganere søker man å ekskludere alle former for utnytting av dyr for mat, klær eller andre formål og forsøker å fremme utviklingen og bruk av dyrefrie alternativer til det beste for mennesker, dyr og miljøet¹.

Kirkerådet erkjenner at det finnes mange gode argumenter for en drastisk reduksjon av kjøttforbruket i vår del av verden, og en sterk vektlegging av dyrs velferd og egenverd. Kirkerådet er derfor glad for at Dyrevelferdsloven av 19. juni 2009 i § 3 slår fast: «Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.»

På den andre siden har både jakt og husdyrhold vært naturlige elementer i menneskers liv. Ikke minst gjelder dette også urfolk. Kirkerådet mener at også Bibelens fortellinger avspiller seg i denne konteksten og utfordrer den ikke prinsipielt. For mange mennesker som er vokst opp i en tradisjonell norsk bondekultur er forhold til husdyr kjennetegnet av tre grunnleggende holdninger: - Mennesket skal ta vare på dyra og deres behov, - Dyr skal ikke påføres unødig lidelse, og - Dyr er ikke mennesker.

Dyrenes levekår – etikk foran profit

Likevel er det viktig kontinuerlig og kritisk å etterspørre hvilke kår dyrene må leve under. Den norske kirke har tydelig kritisert et forbrukersamfunn som i stor grad har ført til overforbruk, press på bonden som matprodusent, og en utvikling der stadig færre produsenter skal holde flere dyr og levere billigere produkter til forbrukerne.

Kirkerådet er overbevist om at dette ofte har ført til at levekårene til dyr er blitt dårligere.

I denne sammenhengen har Kirkerådet merket seg at mange tar til ordet for å avvikle pelsdyrnæringen i Norge.² Kirkerådet mener det er svært viktig å lytte til det faginstanser som Norges Veterinærforening, Rådet for Dyreetikk og Veterinærinstituttet tilråder, samt hva forskning sier om pelsdyrenes reelle behov. Dyrs behov må vektlegges sterkt og kan ikke tilsidesettes av økonomiske hensyn.

Dette gjelder særlig pelsdyrnæringen hvor produktene neppe kan betegnes som livsviktige. Men dette gjelder også andre områder for husdyrhold i et industrialisert og presset landbruk. Kirkerådet har inntrykk at det er gjort en del forbedringer når det gjelder å ta hensyn til dyrs behov og er glade for instanser som Rådet for dyreetikk som

---

¹ Fra omtalen av veganisme på <http://no.wikipedia.org/wiki/Veganisme>

² <http://www.aftenposten.no/meninger/leder/Aftenposten-mener-Pelsdyrhold-bor-forbys-7827454.html>

skal følge dette opp.

Kirkerådet har også i andre sammenhenger, for eksempel når det gjelder kapitalinvesteringer, påpekt at etikk må gå foran profitt.

Dyreklubb og gudstjenester med dyr

Selv om Den norske kirke sentralt hittil i liten grad har behandlet dyrevelferd og dyreetikk, har en del menigheter lokalt arbeidet med dette på forskjellige måter. For eksempel har Bragernes menighet flere ganger feiret en gudstjeneste på Dyrenes Dag som har vært viet dyrene og deres ve og vel. Det ble bedt for dyrene og understreket at omsorg for dyr er en nødvendig konsekvens av miljøengasjement og respekt for hele skaperverket.

Borgund menighet har hatt i mange år hatt en dyreklubb som en del av sin trosopplæring. I dag er over 60 barn medlemmer av dyreklubben.

Kirkerådet er glad for at noen menigheter og enkeltpersoner har målbåret dyreetikk. Nær kontakt og ansvarlig omgang med dyr er også viktig for menneskets egen skyld. Ikke minst viser dette erfaringer fra dyreasistert terapi.

Samtale med dyreetikk på dagsorden

Kirkerådet ønsker å ta initiativ til å arbeide videre med disse spørsmål og vil invitere ressurspersoner til en samtale og dialog om dette.

Med vennlig hilsen

Paul Erik Wirgenes
avdelingsdirektør

Synnøve Hinnaland Standal
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Noah - Shabana Rehman